

Zajęcia świetlicowe dla dzieci z oddziału przedszkolnego

09.04.2020

Temat:

Tradycje ozdabiania jajek. Wykonanie pisanki.

Rodzice mogą zapoznać dzieci z tradycją ozdabiania jajek

Chrześcijańska tradycja zdobienia jajek sięga 5000 lat wstecz, a wywodzi się z pogańskich obyczajów. Najstarsze umalowane jajko pochodzi z Mezopotamii.

Jajko według kultury ludowej pełniło rolę talizmanu, który zabezpieczał przed złem. Było ono symbolem zdrowia, życia, miłości i płodności. Zakopywano je przy wejściach do domów, dawano zwierzętom, rozsypywano na strzechach. Wszystko po to, by odstraszyć złe moce. Pisanki zostały także włączone do elementów symboliki wielkanocnej. Oznaczają one rodzącą się do życia przyrodę i nadzieję, jaką czerpią chrześcijanie z wiary w zmartwychwstanie Chrystusa.

Pisanki były darem, który miał zapewnić osobie obdarowywanej siłę, zdrowie oraz powodzenie w sprawach miłosnych

Tradycyjnie jajka święci się razem z innymi pokarmami w Wielką Sobotę. W czasie wielkanocnego śniadania to właśnie jajkiem dzielą się członkowie rodziny składając sobie życzenia. Jednak nie tylko do tego wykorzystywano wielkanocne pisanki.

W czasie Wielkiej Nocy popularne były zabawy pisankami. Jedną z nich polegała na toczeniu jaj po naturalnej pochyłości gruntu. Wygrywała ta osoba, której pisanka potoczyła się najdalej. Drugą, nie mniej popularną zabawą było uderzanie o siebie wierzchołkami dwóch jajek - zwyciężał ten, którego jajko nie zostało rozbite.

Każdy region Polski wypracował własne techniki i wzory zdobienia pisanek wielkanocnych. W zależności od ozdób, które znajdują się na jajku, pisankom nadano odpowiednie nazwy.

Malowanki, kraszanki, byczki

Najprostsze pisanki są barwione na jeden kolor, bez żadnych wzorów. Nazywa się je malowankami, kraszankami lub byczkami. Jajka były malowane metodami naturalnymi. Kolor **brązowy** uzyskiwano z łupin cebuli, **zielony** z liści pokrzywy, **bordowy** z buraków, **fioletowy** z kwiatów maku, **czarny** z owoców czarnego bzu lub łupin orzecha włoskiego

Kraszanki

Na Śląsku Opolskim popularne jest wyskrobywanie pisanek. Na początek jajko trzeba zafarbować na dany kolor, a dopiero potem można zająć się skrobaniem wzorów za pomocą ostrej szpilki, noża lub żyłki.

Wycinanki

W Łowiczu i Krakowie szczególnie popularne są wycinanki, czyli jajka ozdobione wzorami z kolorowego papieru. Najpierw jajko ulega zafarbowaniu, a potem dodatkowo zdobieniu wycinankami. Na pisankach najczęściej można zobaczyć kwiaty i kolorowe koguciki.

Oklejanki

Na Kurpiach w Puszczy Białej jajka ozdabiano sitowiem i kolorową włóczką. Jak to robiono? Z sitowia zdejmowano zewnętrzną warstwę i wydobywano rdzeń roślinny. Następnie jajko pokrywano klejem wytworzonym w domu, a następnie na skorupkę przyklejano sitowie lub kolorowe nitki. Takie pisanki nadal są tworzone

Pisanki

Pisanki to jajka ozdabiane techniką woskową (batikową). Polega ona na nałożeniu wzoru z roztopionego wosku za pomocą pisaczka, czyli patyczka z wbitą szpilką. Macza się go w gorącym wosku i nakłada na jajko. Kiedy pisanka wysycha wkłada się ją do barwnika, aby nabrała kolorów. Ta forma ozdabiania jest także popularna na Lubelszczyźnie i Białostocczyźnie. W rejonie Białegostoku wprowadzono pisanki wielobarwne.

Jak je wykonać? Wosk należy zdejmować stopniowo, dzięki czemu po kolejnych barwieniach na jajku pojawiają się nowe kolory.

Dziś ozdabianie jajek to prawdziwa sztuka. Przy ich wykonaniu używa się bibuły, sznurka, tkaniny lub szydełka. Popularne jest też zdobienie jajek metodą tzw. quillingu, czyli tworzenia ilustracji z wąskich pasków papieru oraz decoupage'u, dekoracji z serwetek i papieru ryżowego.

Opracowała:

Anna Szoda

Źródło:

<https://warszawa.naszemiasto.pl/pisanki-kraszanki-a-nawet-byczki-o-tradycji-zdobienia-jajek/ar/c11-3323323>

Zajęcia plastyczne

Wykonanie pisanki

Materiały:

- Ugotowane jajka na twardo
 - Klej, np. vicol , magiczny lub domowej roboty (1 szklanka mąki pszennej, 1 i ½ szklanki wody, 1/3 szklanki cukru, 1 łyżeczka octu jabłkowego. Mieszamy mąkę, cukier i wodę , aż uzyskamy gęstą pastę bez grudek. Na koniec dodajemy ocet. Mieszaninę gotujemy, aż nieco zgęstnieje. Schładzamy, przekładamy do pojemnika i trzymamy w lodówce. Przepis na stronie Castoramy.)
 - Sypki materiał spożywczy (różne kasze, ryż, mak itp.)
- Jajka smarujemy klejem a następnie obtaczamy w/w materiałem. Pozostawiamy do wyschnięcia.

Opracowanie własne:

Małgorzata Owczarczyk